
Najpogostejše napake pri pisnem sporočanju na poklicni maturi iz italijanščine

Helena Bažec

Se sarei io il padre, gli dicesi se si le fuso il cervello.

Anonimni maturant

S tara modrost pravi, da se na napakah učimo. To v določeni meri res drži, vsaj ko govorimo o poučevanju in učenju drugih ali tujih jezikov (v nadaljevanju TJ), o čemer zgledno priča uvodni citat. Učenje TJ je danes samoumevno, ni pa samoumeven kontrastivni pristop, ki upošteva podobnosti in razlike med maternim in novim jezikom. Del kontrastivne analize predstavlja analiza napak, iz katerih razberemo najpogostejše, in tako izluščimo potencialno problematična področja in tista, ki predstavljajo vir negativnega transferja (Katerinov, 1980). S sistematičnim delom na teh področjih lahko preprečimo precej napak, zato se pričujoča raziskava ukvarja z najpogostejšimi napakami, ki jih pri pisnem sporočanju v italijanskem jeziku delajo Slovenci. Napake bodo razvrščene v tri večje taksonomske kategorije, in sicer kot pravopisne, oblikoslovno-skladenjske in pomensko-leksikalne. Članek bo zato uporaben predvsem za učitelje italijanščine na srednjih, pa tudi osnovnih šolah, saj se dotika večine napak in jih razvršča po njihovi frekvenci. Ravno prepoznavanje takih pasti lahko predstavlja bistveno prednost pri pripravi učnega načrta in didaktičnih gradiv, določitvi zaporedja vsebin in razmisleku, katere elemente v TJ je treba še posebej poudariti. Lahko pa služi tudi kot podlaga za izdelavo kontrastivnega učbenika, vadnice ali priročnika. Ne nazadnje pa te informacije služijo tudi vsem, ki se učijo italijanščino, da bodo deloma predvideli in prepoznali najpogostejše napake ter se zavedali medjezikovnih pasti, v katere lahko padejo.

V članku bo najprej predstavljena zastavitev raziskave, nadalje kvalitativna analiza napak po jezikovnih ravninah z nekaj slogovnimi opazkami, sledila bosta kvantitativna analiza in splošni zaključki. Namen tega

članka je poudariti pomen kontrastivne analize pri učenju in poučevanju TJ ter vključitev njenih osnov v učne načrte, pri čemer naj bi se posebej posvetili najtežavnejšim jezikovnim področjem in razvijanju senzibilnosti študentov za ključne razlike med slovenskim in italijanskim jezikom.

Zastavitev raziskave

Raziskava je bila zasnovana na podlagi analize pisnega dela maturitetnih pol na poklicni maturi iz italijanskega jezika kot TJ v spomladanskem roku leta 2011, ki se rešujejo v kontroliranem okolju, pri čemer so vsem kandidatom zagotovljeni enaki pogoji. V tem roku je poklicno maturo pisalo 108 kandidatov, od katerih so bile analizirane pole 29 maturantov, ki so bile naključno izbrane na vsaki šoli, kjer se je pisala poklicna matura, in poslane na RIC.¹ Na tak način je bila zagotovljena reprezentativnost vzorca glede na celotno populacijo. Analizirana sta bila tako krajši kot daljši pisni sestavek, ki sta v skladu z navodili obsegala predvidoma 60–70 besed oziroma 150–160 besed. V krajšem pisnem sestavku so morali kandidati napisati pismo prijatelju (Priloga 1), v daljšem pa problemsko obravnavati vprašanje, se do njega opredeliti in argumentirati svoje odločitve (Priloga 2). Iz navedenih besedil je bil sestavljen delovni korpus, ki obsega 29 pisem prijatelju in 29 spisov. Besedila so napisana v italijanskem jeziku, avtorji pa imajo za materni jezik slovenščino.²

Poklicna matura iz italijanskega jezika kot TJ se piše na nivoju A2 / B1, kandidati pa imajo za sabo najmanj štiri leta učenja jezika v srednji šoli.³ Sistematična analiza napak rabe italijanščine pri Slovencih v tovrstnih

1 Državni izpitni center (RIC) pripravlja in skrbi za izvedbo poklicne mature.

2 Ta podatek ni preverjen, je zgolj domneva, saj so bili analizirani vzorci anonimni, tako da ni bilo mogoče izvedeti, iz katere poklicne ustanove prihajajo, iz katere regije, kolikšna je bila starost kandidatov in seveda tudi ne njihovega maternega jezika. Predvidevamo lahko, da so morda med kandidati tudi taki, ki imajo kot materni jezik kakšen drug jezik. Statistični urad Republike Slovenije je na svojih spletnih straneh objavil podatek, da je bilo med tujci, priseljenimi v Slovenijo v letu 2002, 88,9 % državljanov držav, nastalih na območju nekdanje Jugoslavije, »1. januarja 2011 pa jih je bilo kljub dodatnim selitvenim tokovom iz drugih držav članic EU in tudi iz neevropskih držav še vedno 86,7 %.« (<http://www.stat.si/>) Ta podatek je za raziskavo pomemben, ker je materni jezik učenec eden od kriterijev pri identifikaciji in razlagi napak za negativni transfer. Južnoslovanski jeziki (v našem primeru slovenščina, hrvaščina, srbsščina in makedonščina) so si v primerjavi z italijanščino, ki spada v družino romanskih jezikov, zelo podobni, saj nimajo člena (z izjemo makedonščine, Koneski, 1952), ohranjajo sklone, imajo zelo podoben sistem glagolskih časov in posledično tudi sosedico časov, se v osnovi držijo podobnega besednega reda v povedi in v besednih zvezah itd. Zato predvidevamo, da bodo na podlagi strukturnih razlik med južnoslovanskimi jeziki in italijanščino pod vplivom negativnega transferja nastajale zelo podobne napake v italijanski produkciji pri maturantih, ki imajo za materni jezik slovenščino, hrvaščino, srbsščino ali makedonščino.

3 Kandidati, ki prihajajo z dvojezičnih območij, so se italijanščine v osnovni šoli učili tudi devet let.

situacijah še ni bila narejena, zato so zaključki toliko bolj zanimivi in pomembni za nadaljnje poučevanje.

Cilji raziskave so identifikacija najpogostejših napak, njihova razvrstitev v točno določene skupine, opisane v teoretskem delu, razlaga izvora napak z vidika kontrastivne analize in seznam izhodišč za uvajanje izboljšav pri poučevanju. Zanimivo bo ugotoviti tudi, na kateri jezikovni ravni se najpogosteje manifestirajo. Te odgovore bo razbrati iz pretvorbe klasifikacije napak v odstotke in predstavitev v grafični podobi. To področje predstavlja še veliko nadaljnjih možnosti raziskave, kajti ustvarjeni korpus omogoča natančnejši vpogled v jezikovne vzorce omenjene populacije in potencialno nudi priložnost za iskanje odgovorov na nova raziskovalna vprašanja.

Teoretska izhodišča

TJ imenujemo vsak jezik, ki se ga pričnemo učiti ob maternem jeziku. Uporabno jezikoslovje s tega vidika preučuje ciljne jezike, ki jih želimo usvojiti. Preden začnemo z analizo, je treba natančno določiti terminologijo, ki bo uporabljena v članku. V strokovni terminologiji se uporablja termin napaka, ko mislimo na sistematične in ponavljajoče se napačne tvorbe, ki jih maturant ne prepozna kot take. Poleg napak pa se pojavljajo tudi lapsusi: to so napačne formulacije, ki so posledica trenutnega padca koncentracije in ki bi jih ob ponovnem pregledu učeči se bil sposoben popraviti (Gass in Selinker, 2008). V pričujoči analizi so bile obravnavane tako napake kot lapsusi, ki so bili zaznani, saj iz razpoložljivih podatkov ni bilo mogoče razbrati, ali so bili evidentirani primeri plod napačnih sklepanj ali trenutne nepazljivosti.

Raziskava, predstavljena v tem članku, se ukvarja z napakami iz dveh različnih zornih kotov, in sicer medjezikovnega, ki obravnava težave pri učenju kot posledico negativnega transferja, ter znotrajjezikovnega, ki temelji na razlagi težav na podlagi učenčevega napačnega sklepanja ali posploševanja, ne ozirajoč se na materni jezik. Medjezikovni vidik torej temelji na prenašanju struktur in pravil maternega jezika na TJ (Corder, 1967) in se deli na pozitivni transfer, ki ga v tej raziskavi ne bomo vzeli pod drobnogled, saj generira pravilne formulacije v ciljnem jeziku, in negativni transfer, ki je za naše delo pomembnejši; ta povzroča deviacije od norme v TJ (Lado, 1964). Po drugi strani pa tudi znotrajjezikovni vidik preučuje napačne strukture, v katerih pa ne prepoznavamo vpliva materinščine, pač pa so rezultat posploševanj na osnovi omejenega *inputa* TJ, kar posledično vodi v napačno deduciranje pravil in razvoja hipotez, ki niso sprejemljive (Richards, 1971).

Izhodišča za kvalitativno analizo, predstavljena v naslednjih razdelkih, so bila narejena na podlagi predvidevanj in kasneje dopolnjena z nepredvidenimi pojavi (Priloga 3), ki so se pokazali med raziskavo. Glede na število napak in njihovo prepletenost so bile nekatere ravnine združene med seboj, da je bilo razvrščanje olajšano, vendar pa je mogoče na podlagi posameznih kategorij preveriti, na katero raven so umeščene posamezne napake. Raziskava je hkrati tudi začetek daljšega projekta, ki bo temeljil na rednem sledenju napak, kar pomeni, da se predstavljena raziskava nadgradi in da se referenčni korpus, ki je nastal kot delovno gradivo, redno dopolnjuje z novim materialom.

Vse napake so bile posebej evidentirane v tabelah, ki so bile izpolnjene za vsakega kandidata posebej. Ko je bilo v eni sami leksikalni enoti zaslediti več napak, so bile štete vse. Na primer v besedi **cita*, ki se praviloma zapiše *città*, sta prisotni dve pravopisni napaki: ena je podvajanje soglasnika *t* in druga pisanje naglasa. Nekateri primeri bi bili lahko uvrščeni v več različnih kategorij, kot na primer **ce'*, pravilno *c'è*. V tem primeru bi lahko pojav uvrstili tako med težave s pisanjem opuščaja kot tudi težave s pisanjem skupaj in narazen. V raziskavi je bil pojav evidentiran kot ena sama napaka. Naj navedemo še, da je bilo med naborom napak nekaj posamičnih primerov, ki jih ni bilo mogoče razvrstiti v nobeno posebno kategorijo in so bili v tabeli vključeni pod »ostalo«.

Analiza po ravninah

Glasoslovna ravnina

Glasoslovje se ukvarja z opisovanjem glasov posameznih jezikov in raziskuje »izrazno podobo glasov, glasovnih zvez, besed, besednih zvez, stavkov in povedi« (Toporišič 2004, 41). Tesno povezan z njim je pravopis, ker so črke pisna znamenja, s katerimi zapisujemo glasove. Obsega pravila o pravilni pisavi, rabi črk in ločil. Če primerjamo samo foneme in abecedi, ugotovimo, da ima slovenska abeceda 29 fonemov in 25 grafemov (Toporišič, 2004), s katerimi jih zapisujemo, italijanska pa 30 fonemov in 21 grafemov (Sabatini, 2012). Ta podatek nam že da vedeti, da bodo pri zapisovanju različnih glasov težave, predvsem tam, kjer v italijanščini nimamo črk, ki bi neposredno ustrezale posameznemu glasu: še posebej problematičen je zapis fonemov [ʃ], [tʃ] in [ʒ]. Obratno pa so problematični tudi glasovi, ki jih slovenščina ne pozna in tudi ne prepozna kot foneme, kot sta italijanski [ʎ], zapisan kot *gli*, in [ɲ], zapisan kot *gn*. Poleg tega smo predvideli, da bodo past predstavljale slovenščini nepoznane prvine: podvojitvev soglasnikov, obvezno pisanje naglasov, zapisovanje dvočrkja in tričrkja, tihi *h* in velika začetnica. Podrobnejša analiza je potrdila to predpostavko in pokazala na še nekaj nepredvidenih problemov.

Velike težave so se pojavljale pri pisanju podvojenih soglasnikov,⁴ ki so jih maturanti izpuščali (**ammetera*, **aventura*, **sicome*, **soprattuto*), dodajali po nepotrebnem (**occasione*, **sperarre*, **girrare*, **pocchino*) ali pa zamenjali znotraj besede (**necessaria*, **bicicleta*, **raggazi*, **pottrebe*). Še posebej je treba pri tem poudariti, da v italijanščini razlika med navadnim in podvojenim soglasnikom v nekaterih primerih spremeni pomen besede, kot na primer v *avremmo*, ki je glagol s pomenom »imeti« v sedanjem pogojniku, in *avremo*, ki je oblika istega glagola v prihodnjiku. Taka zamenjava lahko povzroči tudi nesmisle, sploh v sestavljenih oblikah glagolskih časov.

perche' sonno davvero tropi e ucu ~~se~~ se la farrei

Slika 1: Zgled napačne geminacije soglasnikov.

Podobna situacija je pri akcentih, saj jih maturanti večinoma izpuščajo (**piu*, **perche*, **gia*, **cioe*, **cosi*, **e*, **si*, **caffè*, **se*, **ne*, **da*) ali pa postavljajo pri besedah, na katerih jih ne pišemo (**fà*, **devi*, **farei*, **chè*, **là*, **sà*, **chi*, **hà*, **tè*). Posebej problematični so oksitoni (**opportunita*, **citta*), kjer se naglas v italijanskem jeziku obvezno piše. V primerih, ko je akcent na pravem mestu, pa pride pogosto do zamenjave med ostrivcem in krativcem (**peró*, **sè*).

Veliko težav se pojavlja pri zapisovanju tihega i-ja, kjer je zaznati težnjo k izpuščanju (**perco*, **piacono*, **raggungere*, **lascate*, **appoggano* itd.) ali dodajanju (**bisogno*, **sogno*, **ogniuno*, **montagnia*, **insegniato*, **lascierei*, **conosciendo*, **cagniolino*, **scielta*, **ciervello*, **piacie*, **leggieri*, **giente* itd.). Problemi ostajajo tudi pri zapisovanju glasa [ʃ], ki je praviloma zapisan kot *sci/e* (**conoserti*, **riusirci*).

Soglasniški skupini *gn* in *gli* sta problematični, saj slovenščina ne razlikuje med fonemi [n] in [ɲ] ter [li] in [ʎ] (Canepari 2007), zato maturanti napačno zapisujejo [ɲ] z grafemi *ni* (**sonio*), [ʎ] pa z *li* (**melio*, **meraviliosa*, **volia*). Tudi tihi h je velik trn v peti, sploh pri besedah, v katerih h dodamo c-ju ali g-ju pred e in i, da ohranimo velarno izgovorjavo ([k] in [g]). V teh primerih prihaja do izpuščanja (**dimetici*, **ance*, **qualce*, **risciossa*, **perce*, **amice*, **praticerei*, **cilometri*) ali do hiperkorekcije, torej dodajanja pred a, o in u (**qualchuno*, **cercho*, **riescho*, **logicho*, **anchora*, **lungbo*, **barcha*, **picchola*, **chredo*, **technico*). Seveda je tihi h zelo pogosto napačno zapisan pri enakoglasnicah, ki pa niso tudi enakopisnice, kot npr. pari besed *o – ho* in *a – ha* ali *lo – l'ho*.

4 Podvojitvev soglasnikov načeloma ne bi smela biti problematična, saj imajo kandidati na maturi tudi slovarje.

scuola o molto tempo libero. Di solito dopo scuola vado a giocare a calcio o a bere con gli amici.

Slika 2: Zgled napačne pisave tihega h.

Na tej ravnini smo opazovali tudi nekatere primere rabe velike začetnice, saj se v slovenščini z veliko pišejo imena prebivalcev kot npr. Italijan ali Slovenec, medtem ko se v italijanščini pišejo z malo začetnico. Maturanti pa to pravilo radi prenesejo na TJ. Pri tem bi dodali, da gre najbrž pri nekaterih tudi za negativni transfer iz angleškega jezika (Carter in McCarthy, 2006), saj ga najverjetneje poznajo bolje kot italijanščino. O tem sklepamo zato, ker se je pojavilo kar nekaj napak pri zapisovanju imen jezikov oz. iz zemljepisnih imen izhajajočega pridevnika z veliko (**scuola Olandese*, **lingua Frosinonese*), kar je tuje tudi slovenskemu pravopisu. Dodatno dejstvo, ki kaže na to, je tudi podatek, da se je med napačnimi zgledi znašel z veliko začetnico napisan osebni zaimsek za 1. osebo ednine (**anche Io*), na katerega bi lahko vplival angleški *I*.

Pojavljale so se tudi težave s stavo vejice, ki v italijanskem jeziku sledi nekoliko drugačnim pravilom, vendar se pred veznikom »da« (*che*) ne uporablja, pogosto pa tudi ne pred oziralnim zaimkom »ki«⁵ (*che*).

lezioni. chi sembra che lo ~~scuola~~ scuola è più importante che il giro con una barca a vela.

Slika 3: Zgled napačne rabe vejice.

Poleg tega so bile težave z vejico v priredju, včasih pa so nekateri kandidati postavili vejico za veznik namesto predenj.

Tudi opuščaj je element, ki ga slovenski knjižni jezik večinoma ne uporablja, medtem ko je v italijanščini dokaj pogost. Pri tem so najbolj problematične besedne zveze *un po'* (**un pò*; **un po*; **un'po*) in *c'è* (**ce*; **c e'*; **ce'*), pojavljanje z očlenjenimi predlogi pred samostalniki (**sull acqua*), razlikovanje med pisanjem skupaj in narazen, kjer se velikokrat izpuščajo in pišejo druge obstoječe besede v italijanskem jeziku (**cera* – vosek proti *c'era* – je bilo in **cose* – reči proti *cos'è* – kaj je) ali pa tvorijo neobstoječe besede (**lunica*; **daccordo*, **anchio*). Pogost problem je izpuščanje opuščaja z nedoločnim členom pred samostalniki ženskega spola, ki se pričenjajo s

5 V italijanskem jeziku se vejica pred veznik *ki* (*che*) postavlja le, ko ta uvaja neomejevalni prilastkov odvisnik, medtem ko se ne uporablja v prilastkovem odvisniku omejevalnega tipa. V skladu s slovenskim pravopisom pa je vejica tako pred veznikom *da* kot pred *ki* obvezna, ko uvaja odvisnik.

samoglasnikom (**un altezza*), ali pa dodajanje pred samostalniki moškega spola z začetnim vokalom (**un'infornio*). Nekatero napake pa nimajo logične razlage in gre najverjetneje za predvidevanja ter poskus zapisa zvočnega spomina (**E'd è; *a'me; *a'se, *chiò due sorelle*).

Z opuščanjem je povezano tudi pisanje skupaj in narazen. Maturanti pogosto sledijo zvočni podobi, in tako delajo napake in pišejo skupaj besedne zveze, ki bi sicer predstavljale dve leksikalni enoti (**Assi (ah, sì), *dasola, *immezo, *uppo (un po'), *perquesto, *adesempio, *menomale* itd.), ali pa razdelijo besede, ki so sicer praviloma pisane skupaj (**da l'altra parte, *se no, *lasciamo la fare, *è andato in contro, *e de (ed è), *a gli, *io non l'ho farei* itd.).

Naslednje pereče področje je zapisovanje glasov [ts] in [z], saj ju po slovensko pišemo tako, kot ju izgovarjamo, medtem ko se v italijanščini zvok [ts] zapisuje z grafemom z; zvok [z] pa s s-jem. Vse napake, ki zadevajo to težavo, so zato sistematične in se grafem z menjuje s c v vseh kontestih, kjer se izgovarja kot [ts] (**danca, *abastanca, *vacanca, *viciata, *senzazione* itd.), s pa se zamenjuje z z, kjer se izgovarja kot [z] (**decisione, *misteriozi, *precizo, *estaziato, *faze, *coraggioza* itd.).

Slovenska abeceda v nasprotju z italijanščino nima črke q, ki jo večinoma enačijo z izgovorjenim [k], zato jo v izdelkih maturantov velikokrat najdemo zapisano kot c, ki v italijanščini v pisavi tipično ustreza temu glasu (**cualcuno, *cualificarsi, *cuesto, *cui, *frecuento, *cuasi, *cuale, *cuando* itd.), manj pogosto pa s k (**kuelo, *kome*). Redko, pa vendar prisotno, je dodajanje te črke, ko se praviloma piše cu (**squola, *con qui*).

Ostale napake so najverjetneje zapisi na podlagi slušne zaznave in obsegajo naslednje besede: **propio, *ulrare, *inpresa, *fisicalmente, *meltamente*. Med temi je morda beseda **fisicalmente* tudi negativni transfer iz angleškega jezika, saj se tam uporablja v obliki *phisically*.

Oblikoslovno-skladenjska ravnina

Oblikoslovje se ukvarja z besednimi vrstami in oblikami besed. Na tej jezikovni ravnini je bilo opaziti kar nekaj težav z negativnim transferjem iz slovenščine v italijanščino pri glagolskih in samostalniških oblikah. Najpogostejše napake so bile pri povratnih glagolih, in sicer, ko v slovenščini obstaja taka oblika, v italijanščini pa ne, zato so maturanti v italijanščini kalkirali in besedo umetno opremili s povratnim *si* in kreirali neobstoječe oblike: **vuole dimostrarsi* (= se želi dokazati); **mi vorrei scrivere con te* (= bi si želel dopisovati s tabo) ali pa obratno: naredili iz povratnega glagola v italijanščini po slovenskem vzoru navadnega: **vorrei vedere come si sente* (= *vorrei vedere come ci si sente*).

Nekaj napak je bilo pri izbiri pomožnega glagola (**mi sono ripensato, *ha morto*) in pri tvorbi novih glagolskih oblik (**fari; *ricordereno; *non acconsentisco; *facci; *conoscutu*).

Glede samostalniške besedne vrste gre za negativni transfer predvsem pri izbiri spola, saj se večinoma posplošuje, da so besede na -a ženskega spola (**la problema*) in tiste na -o samo moškega spola (**il radio* uporabljen v kontekstu, ko bi moral biti *la radio*).

Manjše težave so se pojavljale pri tvorbi množine samostalnikov na -io. Pravilo narekuje, da se v takih primerih besede, ki imajo naglas na i v množini, pišejo -ii, tiste z nenaglašenim i pa -i. Težave pa so se pojavile tudi pri uporabi pravilne oblike člena in posledično očlenjenih predlogov (**i sport, *un studente, *dell genere* itd.).

Na skladenjsko ravnino so bile uvrščene vse napake, ki zadevajo povezovanje besed v besedne zveze, preproste in zložene povedi. Glede na razlike med slovenščino in italijanščino lahko predvidimo, da bodo težave pri ubesedovanju v italijanščini nastajale predvsem pri sosledici časov, saj je italijanska konjugacija glagolov veliko bogatejša v primerjavi s slovensko. Glede na pričakovano stopnjo znanja kandidatov je bilo največ napak pri rabi konjunktiva v pogojnih odvisnikih. Slovenski jezikovni sistem tega naklona namreč ne pozna, ga pa najpogosteje enači s pogojnim naklonom (Skubic, 1974), tako da se v pogojnem odvisniku, ki v italijanščini zahteva konjunktiv, pojavlja pogojni naklon (**Se avrei l'opportunità, andrei ...; *Se ci dovrebbe essere così, bisognerebbe*). Zanimiva, pa vendar napačna je formulacija, kjer sta konjunktiv in pogojnik invertirana (**Se sarei io il padre, gli dicesi se si le fuso il cervello*), kot tudi mešanje med časovnimi sferami (**Se lei riuscirà, sarebbe...*). Pri izbiri primerne oblike glagola so težave še glede izražanja preddobnosti (**Anche io se da piccola praticarei qualche sport → avessi praticato; *diventerà la piu giovane a fare il giro del mondo... → ad aver fatto; *si pentira di non andarci → esserci andata*). Na sploh je veliko mešanja med časovnimi sferami in nakloni, kot nakazujejo zgledi: **credo sia giusto che aspettasse, *avrei paura che le succede qualcosa, *ma i suoi genitori fanno male che la appoggino, *spero che ci conosceremo e diventiamo amici*. Ena največjih težav za Slovence je izbira med perfektom in imperfektom v upovedovanju preteklosti (Miklič, 1981), saj se ta distinkcija le deloma pokriva s slovensko dihotomijo dovršnih in nedovršnih glagolov (**Non ballavo mai in una scuola di ballo*).

Valenca glagola se velikokrat ujema med obema jezikoma, so pa primeri, ko prihaja do diskrepanc, in takrat se negativni transfer nakaže kot napačna formulacija, ki zadeva predvsem predlog, s katerim se dani glagol veže, kot v povedi **Io alla mia figlia non lascerei fare*, ki je kalk slovenskega »Jaz svoji hčerki ne bi pustil«, pri čemer se glagol *lasciare* »pusti-

ti« v italijanščini veže s tožilnikom (*Io lascerei mia figlia fare*), medtem ko je v slovenščini zahtevan dajalnik, ki ga v italijanščini napačno realiziramo s *complemento di termine*⁶, to je s predložno besedno zvezo, uvedeno s predlogom »a«.

Napačno rabo predlogov delimo na tako, ki nastane kot posledica negativnega transferja iz slovenščine in se kaže v izpuščanju (**Andare sola; *La sostengo cento per cento*), nepotrebem dodajanju (**potrebbe influenzare sul suo futuro*) in nasploh pri prevajanju iz slovenščine (**in scuola, *vivo in Capodistria, *sono da Sečovelje* itd.). Z negativnim transferjem pa ne moremo povezati naslednjih primerov: **Ho dimenticato a dirvi, *in soli tredici anni, *hanno abbastanza coraggio per buttarsi, *sembra troppo giovane di attraversare* itd.).

Raba napačne oblike člena je bila obravnavana zgoraj, medtem ko njegovo izpuščanje (**Vado a scuola nautica, *Con quale*) ali napačno dodajanje (**Mi interessa conoscere la nuova gente, *La mia figlia*) sodita na skladenjsko ravnino, ki se ukvarja s strukturo besednih zvez.

Osebnosti zaimki v italijanščini imajo to posebnost, da se enklitike pišejo skupaj z glagolom ali pa se postavijo pred glagol, vsekakor pa se ne podvajajo (**Mi potevi insegnarmi; *ti puoi danneggiarti*). Nasprotni pojav je izpuščanje zaimkov, kjer so nujno potrebni (**Questo dovrebbero dirle anche i genitori → dirglielo*). V govornjeni italijanščini (Dardano - Trifone, 1997) se vse bolj dogaja, da se ženski dativ (*le*) zamenjuje z moško obliko (*gli*) (**se gli (a Jessica) riuscirebbe, sarebbe ...*), in tudi to se odraža pri maturantih, ki so se italijanščine najverjetneje naučili prek pogovornega jezika.⁶ Nekaj težav je tudi z menjavo med tožilnikom in dajalnikom (**Ma solo guardargli*) ali pa z drugačnimi nedoslednostmi, kot na primer z menjavo med moškim in ženskim spolom (**ho scritto molte canzoni e anche gli sto componendo*), nepravilnim povzemanjem (**i sport estremi per me lo fanno solo...*), uporabo ednine namesto množine (**senza una scuola non lo avrà' (soldi)*) in napačnim položajem (**e non si fermare mai*).

Skupina nedoločnih zaimkov šteje v italijanščini več elementov s prav posebnimi pravili rabe in je zato vir številnih različnih napak (npr. **Non sarebbe qualsiasi capace*), sploh raba *qualcuni* namesto *alcuni* predstavlja kar nekaj preglavic. Na tem mestu naj omenimo še pravilo dvojnega zanikanja, ki v italijanščini v nekaterih stavčnih strukturah prepoveduje sočasno rabo nikalnice in nedoločnega zaimka, vendar kandidati to spregledajo, ker slovenščina take omejitve ne pozna (**La gente neanche non sa; *A nessuno non piace*).

6 V tem primeru ne moremo govoriti o napaki v ožjem pomenu samo zato, ker italijanska slovnica take uporabe ne priznava. Ta informacija je pomembna, saj pove, da dijaki prihajajo v stik z italijanščino tudi izven pouka, kar je za učitelje zelo spodbudna informacija.

Besedni red predstavlja težavo v primerih, ko se jezikovna sistema razlikujeta, in sicer predvsem v poziciji prislova glede na glagol, ko se v slovenščini postavlja pred, v italijanščini pa za glagol, na katerega se nanaša (**volentieri andrei; *mi sicuramente buttero con il paracadute* itd.). Težave so tudi s stavo pridevnika znotraj samostalniške besedne zveze, ker se slovenščina tipološko uvršča med jezike, kjer se pridevnik postavlja večinoma pred samostalnik, italijanščina pa sodi med jezike, kjer je položaj pridevnika tako pred kot za samostalnikom.⁷ Pričakovanja, da se bodo v tem segmentu pojavljale napake negativnega transferja, so se seveda povsem uresničila (**Un'italiana amica* itd.).

Na nivoju povedi je problematičen vrstni red stavčnih členov, saj slovenščina dopušča tudi predmet v tožilniku na prvem mestu, medtem ko je v italijanščini to nesprijemljivo, če takšen predmet ni nato povzet z zaimkom. Nekateri maturanti se tega ne zavedajo in pišejo v italijanščini, upoštevaje slovenski vrstni red stavčnih členov (**Gli altri sport estremi mi piace solo guardare* itd.), ostali pa uporabljajo kar nekaj tehnik, med drugim tudi anaforično in katafориčno povzemanje (**Il viaggio puo sempre farlo, *Lo fara questo viaggio*), ki sta v italijanskem knjižnem jeziku nepravilna, sta pa značilna za pogovorno italijanščino. Besedni red pa je včasih kaotičen ne glede na vpliv maternega jezika (**non la lascia a partire, e anche mi piacerebbe; *Se e qualcuno tanto bravo li il sport aspettera*).

Naslednja težava na nivoju povedi so sintaktični kalki oz. dobesedni prevodi slovenskega besednega reda v italijanščino, pri čemer nastajajo formulacije kot npr. **8 mesi sara Jessica sola sulla barca (8 mesecev bo Jessica sama na barki)* ali **Ha ragazza solo sedici anni (Ima dekle samo šestnajst let)* ali tudi **Sarei in preoccupazione per lei (bi v skrbih zanjo)*.

*lo sport e la idea di jessica watson mi piace
nottissimo, pero stare 8 mesi da soli e senza*

Slika 4: Zgled napačnega ujemanja med osebkom in povedkom.

Zadnji pojav nepravilnosti na ravni povedi so ujemanja med stavčnimi členi (**Sono forte le ragazze; *Io non ho pensati* itd.) in ujemanje med osebkom in zaimki (**Cara Cecilia, [...] aspetto le vostre lettere*). Še posebej pri zaimku *voi* je ujemanje problematično, kajti v slovenščini se uporablja tudi za vikanje, medtem ko se v italijanščini to počne s tretjo osebo ednine ženskega spola (*Lei*).

7 Vir podatkov s področja jezikovne tipologije je spletna stran društva za jezikovno tipologijo (The World Atlas of Language Structures), poglavje Vrstni red pridevnika in samostalnika (Order of Adjective and Noun) Mathewa S. Drycrja.

Pomenska ravnina

Na tej ravnini so bile obravnavane tiste napake, ki zadevajo pomen besed, besednih zvez in povedi. Največ zanimivih primerov se je našlo na ravni besede in besedne zveze, tako da se večina poglavlja osredinja na kolokacije, večpomenske besede, lažne prijatelje in druge besede, ki zaradi bližine grafične ali fonetične oblike povzročajo negativni transfer. V to skupino je bila vključena tudi napačna raba člena v primerih, ko kandidati niso uspeli ločiti med določnim in nedoločnim kontekstom. Nazadnje so tu še nekatere nerazumljive formulacije, ki jih ni bilo možno pripisati nobeni od zgoraj navedenih skupin.

Glede kolokacij lahko komentiramo, da gre v največji meri za negativni transfer na podlagi slovenščine (**Attraversare la terra*, **A questi anni* (= *a quest'età*), **Desiderio nascosto* (= skrita želja → *sogno nel cassetto*), **Dividere i pensieri con qualcuno* (deliti misli z nekom), **Questi giorni* (*oggi-giorno*). V to skupino bi lahko vključili tudi nekatere kalke (**viva e sana* (= živa in zdrava → *sana e salva*), **sportivi estremi*⁸ (športniki, ki se ukvarjajo z ekstremnimi športi), **dividere i segreti* (= deliti skrivnosti); **fare un'impresa* (= *compiere*).

Pomen besed je zelo zanimiv aspekt, saj lahko več besed pomeni bolj ali manj enako, vendar pa se v določenih kontekstih ne moremo odločati iz nabora vseh sinonimov. In ravno izbor ustreznega sinonima – kar je sicer običajno rešljivo z uporabo dobrega slovarja – lahko prepreči tovrstne napake (**non aspetto l'ora* = *non vedo l'ora*). Kar pa je še bolj povezano z rabo slovarja, je na večpomenskost vezana težava izbora primernege prevoda. Ko kandidati ne poznajo besede, se obrnejo na slovar, tisto zakladnico modrosti, v kateri poiščejo manjkajoči člen. Žal imajo nekateri slovarji seznam potencialnih prevodnih ustreznic linearno nanizan v nekakšnem zaporedju (brez rabe v kontekstu), ki temelji na njihovi frekvenci rabe. Kandidati pa izbirajo med njimi in če ne poznajo pomenov in rab, najpogosteje izberejo prvo navedeno besedo, tako pa nastajajo napačne formulacije (**Sport...non sono eseguibili per ogni tipo di persona* (izvedljiv); **Deve aspettare prima di imbattersi in una avventura del genere* (podati se); **La lanciata di Jessica* (podvig); **questa gita* (nanašajoč se na »podvig« = *impresa, avventura*), **Lo sport consuma tante energie*, **Esprimere i sogni* (= *realizzare*), **comporre un gruppo musicale* (= *formare*)).

Pričnimo odstavek, namenjen lažnim prijateljem, z njihovo definicijo, da so to tiste besede v TJ, ki so po obliki na moč podobne našim, vendar ne tudi po pomenu. Tako se npr. italijanska beseda *condizione*, ki naj bi imela pomen »kondicija«, ko govorimo o športnikih, v italijanskem je-

8 Kolokacija *sportivi estremi* v italijanščini sicer obstaja, vendar je pomen, ki ga je želel maturant tukaj izraziti, drugačen, zato gre za napako.

ziku v takem kontekstu uporabljajo v množini (npr. *in ottime condizioni fisiche*), zato je formulacija **si trova in buona condizione* napačna.

sicuro'

un tetto sulla testa è un po' pericoloso e molto richiesto.

Slika 5: Zgled napačne kolokacije.

Napačna raba člena na tej jezikovni ravnini vključuje tiste primere, ko kandidati ne ločijo med določnim in nedoločnim kontekstom, kot na primer v povedi **Se fossi l'amica di Jessica*, ki bi se pravilno glasila *Se fossi un'amica di Jessica*. Tu gre za različen pomen, saj raba člena (*l'amica*) pomeni le dvoje: da se je v danem kontekstu že prej govorilo o neki Jessicini prijateljici, na katero bi se nanašali, ali pa, da ima Jessica na vsem svetu samo eno prijateljico. Vendar pa gre v našem primeru za generično hipotetično poved s pomenom »če bi jaz bila ena izmed njenih prijateljic«, zato je raba nedoločnega člena edina sprejemljiva.

Nazadnje so tu še nerazumljive formulacije, ki nimajo smisla oziroma lahko le s svojo intuicijo poskusimo zaznati pomen, ki ga je kandidat želel prenesti (**Io non ho pensati niente estaziato e leggendario; *E piu giovane per fare; *A lei non piace quest'idea, ma un giorno ne sara grata*).

Leksikalna ravnina

Ta raven vključuje napake, ki zadevajo napačno tvorbo ali izpeljavo besed. Najpogostejša napaka je napačna tvorba besed bodisi pod vplivom materinščine (**il trampolin, *participare* (participirati), **leggere i romani, *cunami, *ginnastica*), bodisi angleščine (**extreme, *photo*) ali pa tudi narečja (**ballone*)⁹ ali mešanica vplivov, katerih produkt so besede kot **extrime*. Pri slednji bi lahko ugibali, da gre za konverzijo angleške pisave (*extreme*) in izgovorjave: [Ik'stri:m] (<http://www.oed.com/>).

Napačna tvorba vključuje uporabo obrazil, ki jih je treba povezati s primerno podstavo, da ne bi tvorili neobstoječih neologizmov, kot na primer samostalnik **sporto*, ki se v italijanskem jeziku pojavlja kot citatna beseda (*sport*) in je v uporabljeni obliki neprilagojen fonomorfološkim značilnostim italijanskega jezika. Podobno beseda **sportisti* ni pravilna, saj obrazilo *-isti* v italijanskem jeziku sicer pomeni osebo, ki nekaj počne, vendar pa se v primeru besede »športnik« ne uporablja. Pravilna oblika je *gli sportivi*, ki je posamostaljeni pridevnik s tipičnim pridevniškim

9 Najverjetneje gre za kandidata, ki prihaja iz Obalno-kraške regije, kjer se v dialektu za žogo uporabljajo besede [bala], [ba'lon], [bālā] (Todorović, 2015a; Todorović, 2015b; Todorović in Koštial, 2014).

obrazilom *-ivo*. Nadalje je bilo najdenih še nekaj nepravilnih formulacij, kot npr. **ragenza* in **che ti ripiene*, ki se praviloma zapišeta *ragazza* in *che ti riempie*.

Nazadnje naj navedemo še zgled, ko si kandidat očitno ni uspel prikljicati v spomin italijanske besede (in morda tudi slovenske ne, sicer bi lahko preveril v slovarju), zato je njen pomen parafraziral: **pallone volante* (= *mongolfiera*). V tem primeru gre nagraditi iznajdljivost, vendar pa je formulacija kljub temu nepravilna.

Nekaj slogovnih opazk

Pogosto govorimo o napakah, ki so v določenem jeziku nesprejemljive z vidika pravopisa in slovničnih pravil. Pozabljamo pa na napake, ki se nanašajo na sicer pravilne formulacije, vendar rabljene v napačnem kontekstu. Mislimo predvsem na slogovno neprimerne rabe. Ne smemo zanemariti dejstva, da govorimo o pisnih sestavkih na maturi, kar pomeni, da naj bi imeli kandidati tudi primerno raven izražanja in naj bi znali presoditi, kaj ne sodi v knjižni jezik in kaj je lastno zgolj govorjeni italijanščini.

Poleg že navedenih primerov iz prejšnjih razdelkov naj na prvem mestu omenimo sistematično opuščanje konjunktiva, ki se lahko v nekaterih kontekstih zamenja s povednim naklonom, vendar je slednji slogovno značilen za neformalni, pogovorni jezik. Raba konjunktiva predvsem za izrazi kot *è naturale/strano/un peccato che* ni obvezna, je pa njegova odsotnost jasen pokazatelj pogovornega registra, zato nikakor ne sodi v spis na maturi.

Pri pisanju pisem se je pokazalo kar nekaj nedoslednosti z vidika formalnosti, in sicer v zasebnem pismu, ki se prične z nagovorom *Cara Cecilia* in zaključí z *Distinti saluti!*, kar je tipičen zaključek formalnega pisma.

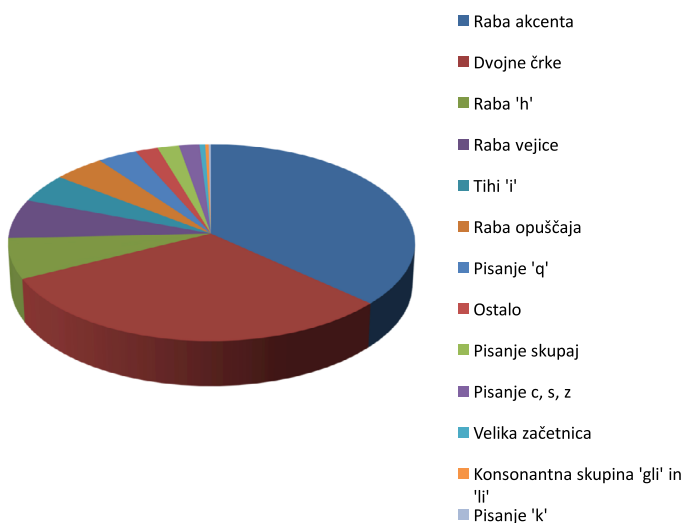
Glede skladenjskih struktur naj omenimo, da so prevladovala priredja z najpogostejšimi vezniki »in« (*e*) ter »ali« (*o*); podredja, uvedena s »ker« (*perché*), »da« (*che*), »ki« (*che*),¹⁰ in veliko enostavnih povedi. Glede na značilnosti italijanskega jezika bi morda pričakovali več rabe trpnih oblik in predvsem podrednih struktur z implicitnimi odvisniki, saj je to ena od značilnosti italijanskega jezika v primerjavi s slovenskim.¹¹

10 Na osnovi tabel, predstavljenih v Skupnem evropskem jezikovnem okvirju, je opisnik za pisno izražanje »Napisati zna niz preprostih besednih zvez in stavkov, povezanih z osnovnimi vezniki, kot so 'in', 'pa' in 'ker'« uvrščen na raven A2.

11 Primerjava zahtevane stopnje na maturi s primerljivimi italijanskimi uradnimi certifikati (CELI 2, CILS 1 in PLIDA) pokaže, da je pričakovanje omenjenih jezikovnih struktur upravičeno.

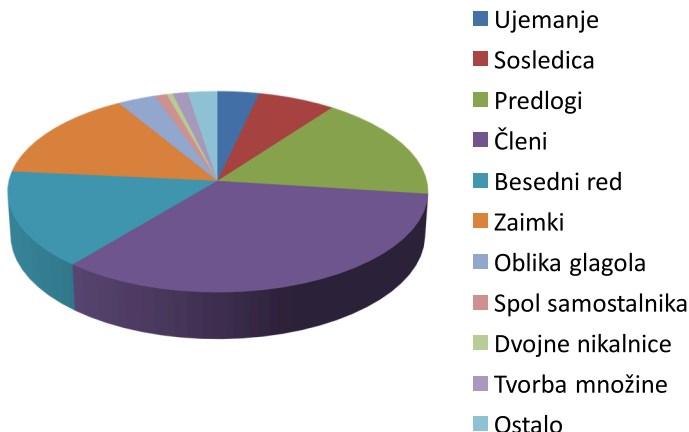
Kvantitativna analiza

Na glasoslovni ravni se je kumulativno pojavilo 1010 napak, njihova kvantitativna analiza pa je razkrila, da se jih po pogostosti največ pojavlja pri rabi naglasov (36 %), natančneje njihovem izpuščanju, manj pa je dodajanja in najmanj mešanja med krativcem in ostrivcem. Na drugem mestu je podvojitve soglasnikov (30 %), na tretjem in četrtem mestu pisanje črke h (6,6 %) in raba vejice (6,4 %), ki pa sta po odstotkih bistveno nižje kot prvi dve kategoriji. Ostale kategorije so se na seznam uvrstile z naslednjim vrstnim redom in pripadajočim deležem: tihi i (4,7 %), raba opuščaja (4,4 %), pisanje q (3,4 %), pisanje skupaj (1,8 %), zapisovanje glasov [ts] in [z] (1,7 %), raba velike začetnice (0,49 %), zapisovanje fonemov [ɫ] in [ŋ] (0,2 %), pisanje k (0,1 %) in ostalo (1,9 %).

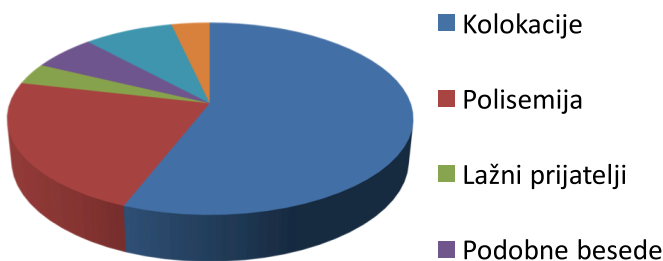
Grafični prikaz 1: Statistična analiza glasoslovne ravni.

Na področju oblikoslovja in skladnje se je izkazalo, da se med 392 napakami te najpogosteje dotikajo različnih vidikov rabe člena (34 %), saj se pogosto izpušča, meša med določno in nedoločno obliko in dodaja v kontekstih, ki ga ne zahtevajo. Na drugem mestu po pogostosti se znajdejo napake, vezane na rabo predlogov (17 %), vendar za polovico manj po številu glede na člen, in na tretjem najdemo besedni red (16 %), ki pa le za odstotek presega različne napake, vezane na rabo zaimkov (15 %), na četrtem mestu. Nadalje se uvrščajo sosledica časov s 6,6 %, ujemanje znotraj besedne zveze ali povedi s 3,5 %, glagolska oblika s 3,3 %, tvorba množine samostalnikov z 1,2 %, določanje spola samostalnikom z 1 %, dvojno zanikanje z 0,5 % ter ostale težave z 2,5 %.

Grafični prikaz 2: Statistična analiza oblikoslovno-skladenjske ravnine.

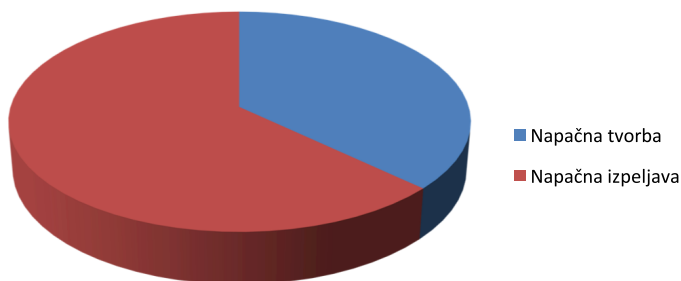
Na pomenski ravnini je bilo naštetih 84 napak, od katerih jih je kar 56 % pripisati napačnim kolokacijam, 23 % večpomenskosti, nerazumljivim formulacijam 8 %, napakam, nastalim zaradi podobnosti med besedami, 6 % ter lažnim prijateljem in napačni rabi člena po 3,5 %.

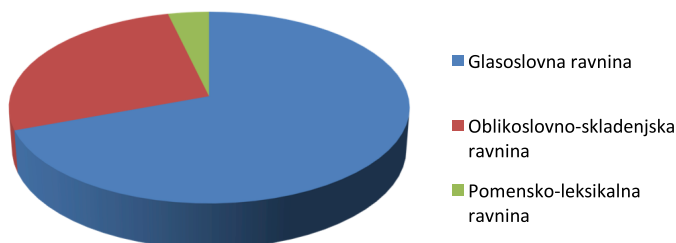
Grafični prikaz 3: Statistična analiza pomenske ravnine.

Na leksikalni ravni je bilo evidentiranih 54 napak, od katerih jih je 63 % plod napačne izpeljave, 37 % pa napačne tvorbe besed. Delež ostalih primerov je zanemarljiv.

V skupnem seštevku daleč prednjačijo pravopisne napake s 65,5 %, sledijo oblikoslovno-skladenjske s 25,4 % in na zadnjem mestu združene pomenske in leksikalne skupaj z 9 %.

Grafični prikaz 4: Statistična analiza leksikalne ravnine.

Grafični prikaz 5: Statistična analiza – skupaj.

Zaključki

Na glasoslovni ravnini je bilo opaziti veliko napak, ki izvirajo iz razlike med jezicoma, saj slovenščina ne pozna grafema q, italijanščina pa nima č, š in ž ter uporablja k in j le v prevzetih besedah, ki ohranjajo izvorno obliko. Podobno so za Slovence problematični fonemi [ŋ] in [Δ], saj jih ne ločimo od [ni] in [li], imamo težave s pisanjem črk h in i, ki se ne izgovarjata, ter z zapisovanjem fonemov [ts] in [z], saj ju slovenščina kot fonetični jezik zapisuje po principu »piši, kot govoriš«. Ravno zaradi tega principa je veliko napačno združenih besed v eno enoto, ko sta v resnici dve. Na splošno je raba ločil zelo problematična, ker so pravila, ki urejajo stavo vejice, v obeh jezikih različna in ker se v slovenščini opuščaj ne uporablja. Najbolj težavne prvine italijanskega jezika so tiste, ki so slovenskemu tuje, zato ni presenetljivo, da na prvem mestu po številčnosti najdemo ravno obvezno pisanje naglasa na oksitonih; najverjetneje zato, ker zadeva besede z visoko frekvenco rabe.¹² Zanimivo je, da je na pisnem delu poklicne mature dovoljena raba slovarja, ki bi lahko bistveno izboljšala pisne izdelke, saj bi odpravila večji del napak tako na glasoslovni kot tudi na pomenski in leksikalni ravnini. Kumulativno namreč samo glasoslovne napake zavze-

12 Na podlagi raziskav na jezikovnem korpusu pisne italijanščine (Colfis) se med prvih trideset mest po pogostosti rabe uvrščajo besede *essere, più, esserci, perché, già, così, può*, ki jih kandidati tudi najpogosteje rabijo napačno.

majo dve tretjini vseh napak in bi z njihovo odpravo lahko bistveno izboljšali kvaliteto pisnih izdelkov. Preostale napake zadevajo razlike v rabi velike začetnice in podvajanje soglasnikov v besedah.

Poudariti je treba, da je popularnost in razširjenost angleščine med mladimi prepoznati tudi tukaj, saj se že pojavljajo interference, ki vplivajo na produkcijo v italijanskem jeziku. Zanimivo bo opazovati, kako se bo ta transfer odvijal v prihodnosti in ali je tak prenos iz angleščine opaziti tudi pri drugih TJ.

Glede elementov, tujih slovenščini, je pomembno poudariti celo paleto napak v rabi členov, ki se odraža na vseh ravninah (predvsem na oblikoslovno-skladenjski, kjer so tovrstne napake na prvem mestu s 34 %) in je jasen pokazatelj težav s to besedno vrsto. Poleg tega je na oblikoslovnih ravninah opaziti težave z obliko samostalnikov (tvorba množine in določanje spola), glagolov (povratni glagoli), predlogov (napačna oblika) in zaimkov (mešanje med dajalnikom in tožilnikom: *li/gli* in *lo/gli* ter zgledovanje po pogovorni italijanščini: *le/gli*). Skladnja zaobjema napake, vezane na rabo konjunktiva, ki se v pogojnih odvisnikih sistematično zamenjuje s pogojnim naklonom, v ostalih kontekstih pa s povednim. Ostane še valenca glagola in njegova posledična vezljivost z dajalnikom ali tožilnikom in pa s točno določenimi predlogi. Nadalje naj omenimo sosledico časov, ki se uvršča šele na peto mesto, kar je presenetljivo malo glede na razlike med jezikom. Najbrž je relativno majhno število primerov posledica enostavnih sintaktičnih struktur, na katerih ni mogoče delati take vrste napak. Ostalo je kalkiranje po slovenskem vzoru, kar vpliva na izpuščanje določenih elementov (npr. predlogov) ter na besedni red znotraj sintagme (položaj pridevnika v samostalniški besedni zvezi in položaj prislova v glagolski besedni zvezi) ali na vrstni red stavčnih členov (napačno postavljanje predmeta v tožilniku pred povedek). Vse navedene težave na oblikoslovno-skladenjski ravnini so večinoma plod negativnega transferja, ki temelji na strukturnih razlikah med slovenščino in italijanščino.

Pomenske težave se kažejo predvsem pri napačni izbiri besed znotraj kolokacij ali tudi kot posledica napačne rabe slovarja pri iskanju prevodne ustreznice. Na leksikalnem področju pa lahko opazimo predvsem vpliv materinščine na besedotvorje in izpeljavo. Posamični primeri nakazujejo možnost vpliva angleškega jezika in celo dialekta. Kumulativni seštevek in primerjava med posameznimi ravninami kažeta pretežno vlogo pravopisnih napak, ki po številu prekašajo vse ostale skupaj. Podobno sliko pokaže paralelna raziskava: 50 % pravopis, 20 % oblikoslovje in skladnja, pomenoslovje in leksika 26 % ter ostalo 4 % (Kobal, 2011), ki pa ni povsem primerljiva, saj analizira prevod besedila, pa vendar se tudi tukaj pokaže glasoslovje kot Ahilova peta v pisni produkciji.

Večji del napak bi zlahka odpravili z uvedbo dela s slovarjem, saj bi se delež teoretično zmanjšal za več kot 70 %.

Literatura

- Canepari, L. (2007) *Pronunce straniere dell'italiano. PreoSIIt [Foreign Pronunciatio of Italian]*, München: Lincom.
- Cherrington, R. (2004) Error Analysis. V: Byram, M. (ur.). *Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning*, str. 198–200. London/New York: Routledge.
- Corder, S.P. (1967) The Significance of Learner's Errors. *IRAL* 5/1967, str. 161–170.
- Dardano, M., Trifone P. (1997) *Grammatica italiana con nozioni di linguistica*, Bologna: Zanichelli.
- Ellis, R. (2008) *The Study of Second Language Acquisition* (2nd edition). Oxford: OUP.
- Gass S., Selinker L. (2008) *Second Language Acquisition: An Introductory Course*, New York: Routledge/Taylor and Francis Group.
- James, C. (1998) *Errors in Language Learning and Use – Exploring Error Analysis*, Essex: Pearson.
- Katerinov, K. (1980) L'analisi contrastiva e l'analisi degli errori in lingua applicata all'insegnamento dell'italiano a stranieri. *Rassegna di linguistica applicata*, Edizioni Guerra: Perugia.
- Kobal, N. (2011) *Analisi contrastiva della traduzione italiana di un testo sloveno. Kontrastivna analiza italijanskega prevoda slovenskega teksta*. Diplomsko delo. Koper: Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije.
- Koneski, B. (1952-1954) *Gramatika na makedonskiot literaturnen jazik, del 1 i 2*. Skopje: Makasar.
- Krashen, S. D. (1983) Newmark's Ignorance Hypothesis and Current Second Language Theory. V Gass, S., in Selinker, L. (ur.). *Language Transfer in Language Learning*. str. 135–153. Rowley, MA: Newbury House.
- Lado, R. (1964) *Language teaching: A scientific approach*. New York: McGraw-Hill.
- Miklič, T. (1981) *Kriteriji izbire med perfektom in imperfektom v primerjavi s kriteriji izbire med dovršniki in nedovršniki (Italijansko-slovenska kontrastivna analiza)*, Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Richards, J.C. (1971) A Non-Contrastive Approach to Error Analysis. *Journal of English Language Teaching* 25 (3), str. 204–219.
- Sabatini, F. in dr. (2012) *Sistema e testo*, Torino: Loescher.

- Skubic, M. (1974) Il congiuntivo italiano delle opere letterarie contemporanee nelle traduzioni in sloveno. *Linguistica* 14, str. 77–94.
- Todorović, S. (2015a) *Besedje na Piranskem - Šavrinsko in istrskobeneško*, Koper: Libris.
- Todorović, S. (2015b) *Slovensko istrsko izrazje v zaledju Kopra: Boršt, Krkavče, Tinjan*, Koper: Libris.
- Todorović, S., Koštial, R. (2014) *Narečno besedje piranskega podeželja*, Koper: Univerzitetna založba Annales.
- Toporišič, J. (2004) *Slovenska slovnica*, Maribor: Obzorja.

Spletne strani

- <http://linguistica.sns.it/CoLFIS/Home.htm> (pridobljeno 5. 3. 2016)
- Bertinetto, P. M. in sodelavci (2005) *Corpus e Lessico di Frequenza dell'Italiano Scritto (CoLFIS)*.
<http://wals.info/chapter/87> (pridobljeno 7. 3. 2016)
- Dryer, M. (2013) *Order of Adjective and Noun*. V: Dryer, Matthew S. & Haspelmath, Martin (ur.) *The World Atlas of Language Structures Online*. Leipzig: Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology.
<http://www.stat.si/> (pridobljeno 10. 1. 2016)
- Statistični urad Slovenije.
<http://bos.zrc-sazu.si/sp2001.html> (5. 2. 2016)
- Slovenski pravopis.
http://cils.unistrasi.it/file/5/12/file/testo_linee_guida.pdf
<http://www.cvcl.it/categorie/categoria-64?explicit=SI>
http://plida.it/phocadownload/PDF/Nuovo_Sillabo_della_certificazione_PLIDA_200215.pdf

Priloge

Cerco amici di penna! Ho 17 anni, mi piace leggere e scrivere, adoro la musica e la ginnastica artistica. Scrivetemi in tanti!

Cecilia, abito a Frosinone.

Annuncio n.091102

Priloga 1: Izhodiščno besedilo za krajši pisni sestavek (pismo prijatelju).

Napišite daljši sestavek in pri tem upoštevajte informacije izhodiščnega besedila. V sestavku napišite:

- kaj mislite o ekstremnih športih,
- ali podpirate podvig Jessice Watson (utemeljite),
- ali je kakšno področje, kjer bi se vi želeli uveljaviti,
- ali se strinjate z odločitvijo nizozemske šole, da Lauri Dekker prepreči njen podvig.

La sedicenne australiana Jessica Watson si è lanciata in un'impresa leggendaria: circumnavigare la terra da sola. Sulla Ella's Pink Lady, una barca a vela di colore rosa brillante, lunga dieci metri, dovrà percorrere 38 mila chilometri senza mai toccare terra. Dovrebbe impiegarci 8 mesi. Se riuscirà, sarà lo skipper più giovane ad aver completato la navigazione attorno al globo "in solitaria".

Oltre a Jessica, c'è anche Laura Dekker, la tredicenne olandese. I suoi genitori la appoggiano, ma la scuola non la lascia partire perché perderebbe troppe lezioni.

da *Messaggero dei ragazzi*, novembre 2009

(20 točk)

Priloga 2: Izhodiščno besedilo za daljši pisni sestavek (prosti spis).

Tabela 1: Analiza napak – glasoslovna ravnina

Šifra kandidata: _____

VRSTA NAPAKE	Število napak	Skupaj	%
Podvojene črke			
Raba ločil: - vejica - opuščaj - akcent			
Konsonantne skupine			
Tihi »i«			
Raba h			
Velika začetnica			
Ostalo			

Tabela 2: Analiza napak – oblikoslovna in skladenjska ravnina

Šifra kandidata: _____

VRSTA NAPAKE	Število napak	Skupaj	%
Ujemanje med osebkom in povedkom			
Sosledica časov			
Raba predlogov			
Raba člena			
Sintaktični kalki			
Vrstni red besed			
Napačna raba zaimkov			
Ostalo			

Tabela 3: Analiza napak – pomenska in leksikalna ravnina

Šifra kandidata: _____

VRSTA NAPAKE	Število napak	Skupaj	%
Kolokacije			
Semantični kalki			
Polisemične besede			
Lažni prijatelji			
Podobne besede			
Napačna tvorba			
Napačna izpeljava			
Ostalo			

Priloga 3: Tabele za kvalitativno in kvantitativno analizo.